

Didactiek in simulatie onderwijs

Inleiding - Waarom simulatieonderwijs?

Door praktijkvoorbeelden na te spelen in een veilige maar ook realistische omgeving kunnen

de zorgprofessionals hun kennis, vaardigheden en zorghouding aanleren en of verbeteren.

Bij simulatieonderwijs wordt gebruik gemaakt van scenario's of een praktijkcasus van deelnemers.

Een deelnemer oefent *alleen of in teamverband* (protocollaire) (deel)vaardigheden uit de complete range van verpleegkundige technische (zorg)handelingen.

Hierbij is een opbouw van laag complex naar hoog complex met meerdere mogelijkheden.

Doel van simulatietraining:

- Het trainen van vaardigheden en competenties in een gesimuleerde situatie.

Subdoelen:

- Het aanleren van verpleegtechnische vaardigheden.
- Herkennen en benoemen van non-technical skills.
- Communicatievaardigheden en samenwerkingsvaardigheden waaronder 'close loop communicatie'.

Wat wordt er van jou verwacht?

- Je bent vakinhoudelijk deskundig.
- Je legt relatie met theorie.
- Je bevordert interactie en samenwerking.
- Je laat de deelnemer reflecteren op eigen handelen.
- Je geeft feedback en je evalueert de handeling
- Je bewaakt de (tijds) planning

Uitgangspunten voor een simulatietraining:

- Groeps grootte is afhankelijk van de te trainen vaardigheden.
- Van en met elkaar leren, peer to peer.
- Feedback helpt het leren te optimaliseren.
- Oefening baart kunst.
- Veilig en verantwoord oefenen.
- Voorbereid zijn voor de transfer in de praktijk.
- Deelnemers komen voorbereid in de les.

Wat heb je nodig om simulatie mogelijk te maken?

- een simulatie patiënt (de zogenaamde LOTUS (Landelijke Organisatie Ter Uitbeelding van Slachtoffers);
- een oefen-**Manikin** pop:
 - Kan een aantal vitale waarden laten zien;
 - Wordt vaak aangestuurd met een (hand)computer;
 - Is draadloos te besturen via WIFI of Bluetooth verbinding.

Binnen de Academie kan je gebruik maken van de volgende oefen-manikins:

- een basis manikin:
 - voor de diverse verpleegkundige basisvaardigheden, denk aan stomazorg, maagsonde inbrengen, blaaskatheter etc.;

- een basis manikin:
 - voor reanimatielessen, van baby tot volwassene;
- een midrange manikin:
 - een voor geavanceerde reanimatieskills.

De uitvoering van de simulatietraining:

Een simulatietraining moet goed voorbereid worden. Hierbij kan je kiezen voor een eigen geschreven casus of je vraagt aan de deelnemers om deze in te brengen.

Een lesplan is nodig om overzicht te houden over de training.

De volgende fasen zijn hierin te onderscheiden:

De voorbereiding: Bepaal 'de set' van de simulatietraining:

- De omgeving:
 - aangenaam klimaat
 - goede temperatuur
 - prettig licht,
 - geen onaangename geur,
 - voldoende ruimte
 - hinder van buiten
 - mogelijke inkijk
 - storend voor anderen
 - de indeling van de ruimte
- De apparatuur:
 - de computer
 - de beamer
- Jouw voorbereiding:
 - content van de les
 - presentatievorm van de les met zo nodig een back-up

De start:

- Besteed eerst aandacht aan de voorbereiding wanneer deze gevraagd is.
- Geef uitleg en instructie over de materialen, 'familiarisation'.
- Vraag naar persoonlijke leerdoelen.
- Introduceer het scenario of de casus.
- Leg uit dat er zoveel als mogelijk realtime play/de werkelijke situatie in de praktijk wordt nagestreefd.

De content, oftewel 'de dialogue' van de simulatietraining:

De kern:

- Koppel de leerdoelen aan de inhoud van de les via een presentatie of onderwijsleergesprek met de deelnemers.
- Gebruik een mix van verbale en non-verbale communicatie. Met name de laatste kan enorme impact hebben op leereffect. Denk hierbij aan:
 - houding
 - kijken
 - looprichting
 - armgebaren
 - afstand

- oogcontact
- gezichtsuitdrukking
- woordkeus

De afsluiting oftewel 'de closure':

- Stel vragen en beantwoordt ze.
- Vat hetgeen je hebt verteld samen.
- Beëindig het theoretische deel van de training.

Start simulatietraining:

Deelvaardigheden zouden volgens een vast protocol aangeleerd kunnen worden waarbij het Stappenplan van Peyton wordt gehanteerd:

1. Demonstreer de volledige vaardigheid, zonder uitleg, op normale snelheid en zonder onderbreking.
2. Demonstreer de praktische vaardigheid nogmaals, met uitleg om het beeld van de vaardigheid te verduidelijken.
3. Vaardigheid nogmaals uitvoeren waarbij de deelnemer zijn of haar kennis deelt.
4. De deelnemers oefenen met de vaardigheid.

Bij het oefenen van een volledige casus gebruik onderstaande stappen:

1. Bij gebruik van een mondelinge casus, schets de situatie.
2. Laat een deelnemer de casus kort samenvatten.
3. Laat de vaardigheid uitvoeren door de deelnemer.
4. Indien de casus dit vraagt geef een time-out:
 - a. Stel vragen;
 - b. Geef feedback;
 - c. Geef aan wat goed gaat en beter kan;
 - d. Geef het vervolg aan.
5. Vervolg simulatietraining :
 - a. Maak het complexer maken bij goed handelen;
 - b. Maak het minder bij minder goed handelen.
6. Vervolg de simulatietraining met de keuze:
 - a. Laat de deelnemer de verbeterpunten toepassen, of
 - b. Kies een andere casus voor de simulatietraining.

Debriefing van de simulatietraining:

Debriefing heeft als doel om gedachten te uiten om zo een indruk te krijgen van de training. Hierbij wordt benoemd wat er is gebeurd en waarin gekeken wordt naar wat goed en wat fout ging. De Debriefing wordt verdeeld in drie fasen:

- Analysefase
 - Kennis/vaardigheden/houding komen aan bod.
 - Vragen naar acties waar je de nadruk op wilt leggen ('pareltjes').
 - Identificeer parallellen met de werkelijke situatie.
- Applicatiefase
 - Laat samenvatten en het geleerde concreet benoemen.
 - Vraag of ze het geleerde kunnen gebruiken in de praktijk en hoe ze dat gaan doen.
 - Vraag de deelnemers wat ze geleerd hebben.
 - Take-home message.
- Evalueren

- Vraag feedback aan de deelnemers.

Meer informatie:

Literatuur voor deelnemers aan de training (gast) docent/trainers):

- Achtergronden bij de Richtlijn simulatie teamtraining. [Fluit en Klaassen \(2011\)](#) ¹
Lees de paragrafen: 1, 4, 7, 8 , 9 en 10 en verder facultatief.

¹ [Tijdschrift voor Medisch Onderwijs](#), Volume 30 (1) – Jun 15, 2012